

V odůvodnění tohoto nálezu dovedl nss jednak, že i veřejné obchodní společnosti jest posuzovati jako konkurenčně povinné samostatné právní subjekty ve smyslu § 1 bodu b) cit. zák., dále, že zákon tento neodporuje ustanovení § 124 úst. listiny, konečně, že zákon tento nebyl ustanovením § 8 zák. čís. 96/1925 Sb. zrušen.

Nss nedal však za pravdu stížnosti ani potud, pokud namítá, že zák. č. 7/1895 ř. z. byl derogován ustanovením § 123 úst. listiny. Podle tohoto ustanovení nesmí nikdo ani přímo ani nepřímo býti nucen k účasti na jakémkoliv náboženském úkonu s výhradou práv plynoucích z moci otcovské nebo poručenské. Zákon č. 7/1895 ř. z. však nenařizuje nějaké účasti na náboženských úkonech církve katolické, nýbrž jenom ukládá přispívati na potřeby této církve, týká se tedy tento zákon materie zcela jiné a nemůže proto odporovati ustanovení § 123 úst. listiny.

Č. 11.280.

Š k o l s t v í (S l o v e n s k o): * Pod pojem vydržování školy s hlediska § 25 zák. č. XXXVIII:1868 spadají veškerá opatření, potřebná k tomu, aby škola v ohledu věcném i osobním vyhovovala předpisům v té které době o tom platným.

(Nález ze dne 16. května 1934 č. 10.066.)

P r e j u d i k a t u r a: srovn. Boh. A 11.131/34, 9972/32, 10.758/33, 3182/24.

V ě c: Římsko-katolická školská stolice v R. proti zemskému úřadu v Bratislavě o náklad na rozšíření římsko-katolické školy ludové.

V ý r o k: Nař. rozhodnutí se zrušuje pro nezákonnost.

D ů v o d y: Řím.-kat. školská stolice v R. žádala podáním z 12. května 1931 obecní představenstvo v R., aby do obecního rozpočtu byla zařazena částka 1.800 Kč, jako vydání vzniklé zřízením 5. učitelského místa. Obecní zastupitelstvo v R. usnesením z 5. července 1931 žádosti té nevyhovělo, poněvadž zřízení nového učitelského místa je úplně zbytečné a obec k rozšíření školy není povinna.

Z tohoto usnesení podala řím.-kat. školská stolice v R. odvolání, leč okr. úřad v Levicích výměrem z 10. listopadu 1931 odvolání zamítl a usnesení obecního zastupitelstva potvrdil. V důvodech okr. úřad uvedl v podstatě, že podle § 9 zák. čl. XXVIII:1876 je vydržovatelem školy ten, kdo ve smyslu platných předpisů je oprávněn dotýčnou školu spravovati, tedy v daném případě je vydržovatelem řím.-kat. ludové školy v R. řím.-kat. církev, resp. její věřící v R., zastoupení školskou stolicí. To však nevylučuje, že by církev mohla míti nárok vůči třetí osobě, aby tato školu rozšířila a ji udržovala a to vždy v rozsahu přiměřeném potřebě v té které době. V daném případě tvrdí řím.-kat. školská stolice, že církvi přísluší takový nárok vůči obci R. Nárok ten nemůže však školská stolice opírat ani o kanonickou visitaci z r. 1842, rovněž o vydržení práva vůči obci na rozšíření školy nelze tu mluvit. Jde tu totiž o školu, vydržovanou

zcela z obecních prostředků, tedy o školu z kategorie, o kterých prohlásil odst. 1 § 25 zák. čl. XXXVIII:1868, že nemají býti dále považovány za konfesijní. Výjimkou z tohoto předpisu odst. 2 povolil obcím, aby až do té doby z obecních prostředků udržované již existující školy i nadále mohly podporovati. Zákon neomezil obce ve lhůtě zastavení dobrovolné podpory, ale nepochybně jim vyhradil svobodnou vůli, kdykoli podporu zastaviti. Tato svobodná vůle obce je omezena toliko tím, že zastavení podporování konfesijní školy podle odst. 2 § 25 cit. zák. může se státi jen za současného splnění povinnosti obce podle § 23 cit. zák. Proti vůli zákonodárce »vydržení práva« na udržování řím.-kat. školy obcí nastati nemohlo a nenastalo. Pokud konečně jde o soukromoprávní závazek obce k rozšiřování řím.-kat. ludové školy se podotýká, že kdyby závazek i byl, církev by musila vymáhati jeho plnění soudní cestou. Z uvedeného je patrné, že právní poměr řím.-kat. školy a obce v R. jest upraven jedi- ně ustanoveními odst. 2 § 25 cit. zák. a že obec nemá povinnosti řím.-kat. školu podporovati, tím méně rozšiřovati. Obec nemá však ani právo poskytovatí církevním školám podporu dále jdoucí než stanoví výjimečný předpis odst. 2 § 25 cit. zák. čl., který obcím povoluje toliko vydržování konfesijních škol. Pod pojem vydržování nemožno subsumovati náklady rozšíření a stavební, nýbrž jen náklady udržování již trvající školy: opravy škol. budovy a jejího příslušenství, čištění a vytápění učeben, zařízení účelným nábytkem, pomůckami a pod. Proto výjimečně povolené vydržování konfesijní školy podle odst. 2 § 25 cit. zák. obec nemá právo překročit a církevní škole na základě tohoto ustanovení nesmí víc dávatí, tedy na př. školu o novou třídu rozšiřovati. Z vydržování církevní školy obcí na základě volného a kdykoliv odvolatelného rozhodnutí této obce a obmezeného výslovně jen na školu trvající již v r. 1868 nelze vyvozovati nárok na časově neomezené vydržování a stavbu církevních škol.

V odvolání namítala školská stolice, že již před rokem 1868 škola byla katolická a vydaje hradila politická obec, že v roku 1888 znova bylo usneseno, že katolickou školu vydrží politická obec a že poskytne tolik, kolik je potřebí; v roku 1928, když byla škola rozšířena na IV. třídu, náklady hradila též politická obec, což bylo i okresním úřadem schváleno. Školská stolice přidrží se tohoto práva žádá, aby náklady při zřízení V. třídy, požadované státní správou, politická obec i nyní hradila.

Zem. úřad v Bratislavě nař. výměrem odvolání zamítl a výměr okr. úřadu potvrdil z důvodů v něm uvedených.

O stížnosti, podané na toto rozhodnutí řím.-kat. školskou stolicí v R., uvážil nss toto:

Co do skutkového základu dnešního případu je mimo spor, že obec R. vydržovala svým nákladem již v r. 1868 řím.-kat. školu ludovou v R. a že tak činila i později, dále, že obec R. odepřela uhraditi náklad na rozšíření této školy o další, pátou, třídu. Žal. úřad uznal nař. rozhodnutím, že stanovisko obce R. se srovnává se zákonem, poněvadž řím.-kat. školská stolice v R. nemůže svůj nárok, aby obec R. uhradila náklady na rozšíření řím.-kat. ludové školy, důvodně opřítí ani o předpis § 25 odst. 2 zák. čl. XXXVIII:1868, ani o vydržení takového práva, ani o obsah kanonické visitace, nehledíc k případnému titulu práva soukromého. Stížnost dovozuje, že nárok na to, aby obec poskytla školské stolicí

úhradu nákladů na rozšíření řím.-kat. ľudové školy, má svůj právní základ v předpisu § 25 odst. 2 zák. čl. XXXVIII:1868. Nss uznal stanovisko stížnosti správným.

V odst. 2 § 25 zák. čl. XXXVIII:1868 se stanoví, že v příčině těch již zřízených církevních škol, které dosud jsou vydržovány z majetku a důchodu obce, je dotyčná obec oprávněna dosavadní způsob i dále zachovávat. Z tohoto ustanovení plyne, že zákon dává obci politické možnosti, ty církevní školy, které tu byly již v době, kdy citovaný zákon nabyl účinnosti, a které byly dosud vydržovány nákladem politické obce, dále jako školy církevní nevydržovati a nepodporovati a přenechati tedy dotyčné náboženské společnosti, aby o takovéto školy dále sama pečovala. Leč nepoužila-li politická obec zmíněné možnosti a hradí-li i za účinnosti cit. zák. náklady na církevní školu ze svého, tedy má toto plnění povahu závazku politické obce, který tato obec na sebe dobrovolně vzala na základě ustanovení odst. 2 § 25 cit. zák. (srov. Boh. A 3182/24, 9979/32). Že pak předpis § 25 zák. čl. XXXVIII:1868 sám o sobě nezakazuje politické obci, aby o své vůli hradila náklad na církevní školu, bylo dovozeno již v nál. Boh. A 11.131/34.

V daném případě netvrdí žal. úřad v nař. rozhodnutí a ze správních spisů neplyne, že obec R. použila možnosti dané předpisem odst. 2 § 25 cit. zák., aby se vydržování církevní školy zbavila, a bylo proto možno ponechati mimo úvahu, zda by tak ještě nyní kdykoli mohla učiniti.

Zbývá tedy uvážiti jen, zda je správným názor žal. úřadu, že náklady na rozšíření církevní školy nelze zahrnouti pod pojem vydržování školy ve smyslu předpisu odst. 2 § 25 cit. zák. Názoru toho nemohl však nss sdíleti.

Co sluší rozuměti vydržováním školy ve smyslu předpisu odst. 2 § 25 zák. čl. XXXVIII:1868, není ani v § 25, ani na jiném místě v zákoně uvedeno, ani jinak není pojem »vydržování školy« v zákoně tom vymezen. Podle obvyklého smyslu tohoto slovního obratu nelze jím po názoru nss-u však rozuměti pouhé pečování o to, aby bylo umožněno vyučování předpisům vyhovující v rozsahu, jaký tu byl v době, kdy zák. čl. XXXVIII:1868 vstoupil v účinnost, nýbrž spadají pod řečený pojem veškerá opatření potřebná k tomu, aby škola po stránce věcné a event. i personální vyhovovala předpisům o tom v té které době platným, tedy za okolností i rozšíření školy o další třídy z důvodu rozmnožení počtu žactva, po případě z důvodu snížení maximálního počtu žactva, který podle zák. smí připadnouti na jednu třídu.

Že by obratu »vydržování školy« bylo v odst. 2 § 25 cit. zák. dáti smysl užší než jak se mu obvykle rozumí, z toho důvodu, že jde, jak má za to žal. úřad, o normu výjimečnou, nss neshledal; v předpisu tom se praví jen tolik, že oproti zásadě vyslovené v § 24 a v § 25 odst. 1 cit. zák., že školy zřízené a vydržované obcemi jsou školami obecními, mohou přes to podržeti i nadále charakter škol církevních ty školy církevní, jež byly dosud vydržovány obcemi, i když dosavadní způsob vydržování bude podle vůle obcí trvati dále. Výjimečnost předpisu odst. 2 § 25 cit. zák. týká se tedy v jádře jen posouzení právního charakteru škol vydržovaných obcemi jako obecních nebo církevních, nikoli rozsahu vydržování těchto škol obcemi, který předpis ten ex professo vůbec ne-

upravuje. Proti stanovisku žal. úřadu, jakoby náklady na vydržování školy bylo v § 25 odst. 2 cit. zák. rozuměti jen náklady na udržování již zřízených školních budov a jich vnitřního zařízení potřebnými opravami a na jich čištění a vytápění, svědčí také znění nadpisu 5. kapitoly zák. čl. XXXVIII:1868, v níž je obsažen také sporný předpis § 25, v kterémžto nadpisu se mluví o vyučovacích ústavech, nikoli jen o budovách nebo místnostech, sloužících účelům vyučovacích ústavů.

Vycházejí z nesprávného právního názoru, co sluší rozuměti vydržováním církevní školy ve smyslu předpisu odst. 2 § 25 cit. zák., nezjistil žal. úřad, jaký obsah má v konkrétním případě povinnost obce R. vydržovati řím.-kat. ludovou školu tamže, zejména není-li snad podle dosavadního způsobu platného v r. 1868 z povinnosti té vyloučeno rozšiřování oné školy, jakož i zda rozšíření to je nutné s hlediska příslušných předpisů o školách národních.

Ježto tedy nař. rozhodnutí spočívá na právním názoru, jenž není ve shodě se zákonem, bylo nař. rozhodnutí zrušiti podle § 7 zák. o ss.

Č. 11.281.

Vodní právo. — Řízení před nss-em: * I. Rozhodnutí vodoprávního úřadu o otázce, zda stavba nějaká spadá pod pojem stavby podnikané z prostředků státních nebo zemských ve smyslu § 52 čes. vod. zák., podléhá přezkoumání nejvyšším správním soudem. — II. * Stavby podnikané okresem, obcí nebo vodním družstvem nemají povahu staveb podnikaných z prostředků státních nebo zemských ve smyslu § 52 čes. vod. zák. ani tenkrát, když se uvedeným korporacím k provedení těchto staveb dostalo podpory státní nebo zemské.

(Nález ze dne 16. května 1934 č. 10.220.)

Věc: Bedřiška B. a spol. proti zemskému úřadu v Praze (za zúč. okres T. Dr. Jaroslav Vorel, vrch. rada pol. správy v Trutnově) o příspěvky k nákladům regulace potoka.

Výrok: Nař. rozhodnutí se zrušuje pro nezákonnost.

Důvody: V roce 1926 předložila osk v Úpici osp-é v Trutnově projekt na regulaci potoka R. a žádala za provedení řízení vodoprávního a hlasovacího. Vypsavši o projektu tomto řízení hlasovací ve smyslu § 54 vod. zák. a řízení svolací ve smyslu § 82 vod. zák. a provedši řízení to ve dnech 25., 26., 27. a 31. května až 4. června 1926 vydala osp v Trutnově Rudolfo J. v Ú. (předchůdci dnešního st-le Sylvestra H.) a st-lce Františka V. v Ú., kteří se v předchozím řízení vyslovili proti projektu, nález ze 14. prosince 1926 č. 25.498, jímž zmíněná osp rozhodla ve smyslu §§ 54 až 56 vod. zák., že i Rudolf J. v Ú. a Františka V. v Ú. jsou povinni k podniku přistoupiti a určitým obnosem k jeho provedení podle oceněné výše jejich zájmů přispěti. Podotčeno, že ohledně výše tohoto obnosu bude s nimi po přesném zjištění celého nákladu jednáno obecním úřadem, a nebude-li dosaženo dohody, bude výše jejich pří-